

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ARAŞTIRMA EĞİLİMLERİ

Sedat MADEN*, Aydın ÖNAL**

Makale Geliş Tarihi: 10.02.2021

Makale Kabul Tarihi:01.05.2021

Özet

Araştırmanın amacı, 2015-2020 yılları arasında hazırlanmış yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili yüksek lisans ve doktora tezlerinin araştırma eğilimlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada, içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağı Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alınmıştır. Veri toplama sürecinde doküman incelemesi tekniğinden yararlanılmıştır. Veri analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, 2015-2020 yılları arasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili 540 lisansüstü tezin hazırlandığı tespit edilmiştir. Bu tezler 64 farklı üniversitede tamamlanmıştır. Tezlerden 456'sı yüksek lisans ve 84'ü doktora düzeyindedir. Konuyla ilgili en fazla lisansüstü tez 2019 yılında hazırlanmıştır. Veri kaynağındaki tezlerde daha çok söz varlığı ile ilgili konuların tercih edildiği, daha sonra yazma ve dil bilgisi öğretiminin geldiği görülmüştür. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili lisansüstü tezlerin çoğu nitel araştırma yöntemi ile hazırlanmıştır. Bunun için veri toplama aracı olarak doküman ve görüşme formu daha fazla tercih edilmiştir. Nicel araştırma yöntemiyle yapılan tezlerde ise duyuşsal ölçekler ve başarı testi tercih edilmiştir. Ayrıca yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili tezlerde örnekleme daha çok TÖMER'deki öğrenciler seçilmiştir. Bunun yanında dokümanlar, öğretmenler ve ortaokul öğrencileri de örnekleme olarak daha çok tercih edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil, Türkçe, öğretim, lisansüstü, tez, araştırma eğilimi.

RESEARCH TENDENCIES OF POSTGRADUATE THESES RELATED TO TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Abstract

The aim of the study is to determine the research tendencies of the master's and doctoral theses on teaching Turkish as a foreign language between 2015-2020. For this purpose, content analysis method was used in the research. The data source of the research was taken from the Council of Higher Education Thesis Center. Document analysis technique was used in the data collection process. Descriptive analysis technique was used in

* Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, sedat.maden@giresun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8024-8182

** Öğretmen, Giresun 15 Temmuz Şehitler İmam Hatip Ortaokulu, aydonall@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0930-9122

data analysis. As a result of the research, it was determined that 540 postgraduate theses on teaching Turkish as a foreign language were prepared between 2015-2020. These theses have been completed in 64 different universities. Of the theses in the data source, 456 are master's and 84 are doctoral level. Most graduate theses were prepared in 2019. In theses in the data source, subjects related to vocabulary were preferred. Then, writing and grammar teaching topics were examined. Most of the postgraduate theses on teaching Turkish as a foreign language have been prepared by qualitative research method. For this, documents and interview forms were preferred as data collection tools. Affective scales and achievement test were preferred in theses conducted with quantitative research method. In addition, in the theses about teaching Turkish as a foreign language, mostly students in TÖMER were chosen as examples. In addition, documents, teachers, and middle school students were preferred more as samples.

Keywords: Foreign language, Turkish, teaching, postgraduate, thesis, research tendency.

1. GİRİŞ

İnsanlar tarih boyunca diğer milletlerle ilişki kurabilmek, ticaret yapabilmek ve kültür alışverişinde bulunabilmek için yabancı dilleri öğrenme ihtiyacı hissetmiştir. Türkçe geniş coğrafyalarda kullanılmasının getirdiği bir üstünlükle birçok millet tarafından öğrenilmiştir. Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilmesine yönelik ilgi birçok eserin tarih boyunca kaleme alınmasını beraberinde getirmiştir. Bunlar arasında *Dîvânu Lugâti't-Türk*, *Muhâkemetü'l Lugateyn*, *Kitabü'l-İdrâk li-Lisânü'l-Etrak*, *Codex Comanicus*, *Regola del Parlare Turcho* (*Türkçe Konuşma Kuralları*), *Grammaire Raisonnée de la Langue Ottomane* (*Osmanlı Dilinin Muhakemeli Grameri*) aklı ilk gelenlerdir. 21. yüzyıla kadar süregelen Türkçe öğrenme talebi bugün artan bir hızla devam etmektedir (Karakuş, 2006; Alyılmaz, 2010). Günümüzde Türkçe, çeşitli milletlere mensup kişilerce eğitim, ticaret, diplomasi ve turizm amaçlı hem yurt içinde hem de yurt dışında öğrenilmektedir. Son dönemlerde Türkçenin tanınırlığının artması ile yabancı dil olarak öğretimine yönelik faaliyetler de önem kazanmıştır. Ülkemizin jeopolitik konumu ve artan mülteci hareketi de Türkçenin bölgesel anlamda yabancı dil olarak öğrenilmesini teşvik etmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi; dört temel dil becerisinin iletişim düzeyinde yabancılara kazandırılmasına yönelik örgün eğitim faaliyetlerini kapsamaktadır. Yabancılara Türkçe öğretimi, Diller İçin Avrupa Birliği Ortak Başvuru Metni'nin (CEFR, 2001) belirlediği ölçütlere göre ve dil yeterlik düzeyleri (A1, A2, B1, B2, C1, C2)'ne göre sürdürülmektedir. Öğretim sürecinde amaçlar, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme çalışmaları bu ölçütlere göre yapılmaktadır. Türkiye Maarif Vakfı da yabancılara Türkçe öğretiminde standartları belirlemek için bu metne dayanarak Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nı (TYDÖP, 2020) hazırlamıştır. Böylece alandaki program ihtiyacının karşılanmasında büyük bir adım atılmıştır. Bugün üniversiteler bünyesinde faaliyet gösteren Türkçe öğretim merkezleri (TÖMER), Millî Eğitim Bakanlığına bağlı yaygın eğitim kurumları, yurt dışındaki kültür merkezleri ile özel kuruluşların sertifika programları bu alanda büyük role sahiptir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretmek amacıyla kurulan TÖMER'lerde farklı uyruk ve yaşta öğrencilerin sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu durum Türkçenin öğretimi meselesini daha da önemli kılmıştır. Araştırmacılar da yabancılara Türkçe öğretimini daha nitelikli bir şekilde yürütülebilmek ve öğretim sürecinde yaşanan sıkıntıları giderebilmek adına bu alana ilgi göstermektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine

yönelik yapılan araştırmalar alana özgü alt disiplinler de doğurmaktadır. Buna bağlı olarak konuyla ilgili alanyazın giderek zenginleşmektedir.

Farklı uyruklara mensup ve ilkokuldan yetişkinliğe kadar her yaştan yabancıların Türkçe öğrenme amaçları da değişiklik göstermektedir. Bu nedenle, konunun her yönüyle araştırılması ve ulaşılan sonuçların uygulamada dikkate alınması gerekmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili alanyazın incelendiğinde, bu alanın çeşitli yönleriyle araştırmalara konu olduğu görülmektedir. Demircan (1982), Mert (2002), Erdem (2009), Kahriman ve arkadaşları (2013), Göçer ve arkadaşları (2016) yabancılarla Türkçe öğretimi ile ilgili makale, kitap, tebliğ ve tezleri içeren kaynakça denemeleri yapmışlardır. Erdem ve arkadaşlarının (2015) 2000-2014 yılları, Biçer'in (2017) 2010-2016 yılları, Çevirme ve Koçak (2018)'ın 2015-2017 yılları arasında yayınlanmış bilimsel makaleleri değerlendirdiği çalışmaları ile Büyükkiz'in (2014) 1981-2012 yılları, Ercan'ın (2014) 1989-2013 yılları, Küçük ve Kaya'nın (2018) 2010-2017 yılları, Türkben'in (2018) 1985-2017 yılları, Çelebi ve arkadaşlarının (2019), şeref ve Karagöz'ün (2020) 2009-2019 yılları arasında tamamlanmış olan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili lisansüstü tezleri analiz ettiği çalışmalarına alanyazından ulaşılabilmektedir. Yabancılarla Türkçe öğretimi alanı son yıllarda önemli bir araştırma alanı hâline gelmiştir. Buna bağlı olarak alanla ilgili araştırmalar giderek artmaktadır (Biçer, 2017; Özçakmak, 2017). Alanla ilgili bahsedilen çalışmaların örneklemleri incelendiğinde, 2015 ile 2020 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü tezlerin bütüncül bir bakış açısıyla incelenip araştırma eğilimlerinin hâlihazırda ortaya konulmadığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik 2015-2020 yılları arasında hazırlanmış lisansüstü tezlerin belirlenmesinin ve araştırma eğilimleri bakımından analiz edilmesinin fayda sağlayacağı düşünölmektedir.

1.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, 2015-2020 yılları arasında hazırlanmış yabancı dil olarak Türkçe öğretimi (YDOTÖ) alanı ile ilgili yüksek lisans ve doktora tezlerinin araştırma eğilimlerini belirlemek amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, YÖK Tez Merkezi'nde bulunan 2015-2020 yılları arasında hazırlanmış yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili yüksek lisans ve doktora tezleri taranmış, araştırmanın alt problemlerine göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

- 1) YDOTÖ lisansüstü tezlerinin araştırma konularının yıllara göre dağılımı nasıldır?
- 2) YDOTÖ lisansüstü tezlerinin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- 3) YDOTÖ lisansüstü tezlerinin araştırma yönteminin yıllara göre dağılımı nasıldır?
- 4) YDOTÖ lisansüstü tezlerinin konularının araştırmanın yöntemine göre dağılımı nasıldır?
- 5) YDOTÖ lisansüstü tezlerinin veri toplama araçlarının yöntemine göre dağılımı nasıldır?
- 6) YDOTÖ lisansüstü tezlerinin örnekleme türünün sečilme sıklıkları nasıldır?

2.YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Modeli

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik lisansüstü tezlerin incelendiği bu çalışmada, içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi yöntemi, nitel araştırmalarda kullanılır. Nitel araştırmalarda veriler teker teker okunur, kod ve kategorilere ayrılır ve bu şekilde araştırma sonuçlarının sunulması sağlanır (Merriam, 1998, s.58). İçerik analizi de “belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir tekniktir” (Büyüköztürk ve diğ. 2013, s.250). “İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.227). Dolayısıyla içerik analizi yöntemi, bir alanda yapılmış olan araştırmaların değerlendirilmesine imkân tanır. Çalık ve Sözbilir (2014) içerik analizi araştırmalarını üçe ayırır: meta-analiz, meta sentez (tematik) ve betimsel içerik analizi. Araştırma yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik tezlerin araştırma eğilimlerini belirlemeyi amaçlandığından betimsel içerik analizine uygundur. Bu doğrultuda, 2015-2020 yılları arasında hazırlanmış olan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili yüksek lisans ve doktora tezlerinin araştırma eğilimleri var olan şekli ile gerçekçi ve bütüncül biçimde değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

2.2. Veri Kaynağı

Araştırmanın veri kaynağı YÖK Tez Merkezi’nden alınmıştır. Araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili lisansüstü tezler veri kaynağını oluşturduğundan ana dili olarak Türkçe öğretimine yönelik lisansüstü tezler kapsam dışında tutulmuştur. Veri kaynağını elde etmek için YÖK Tez Merkezi web sayfasındaki arama kısımlarına belirlenen anahtar kelimeler yazılmıştır. Tez tarama sürecinde arama kısımlarına; *yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, yabancılara Türkçe öğretimi, TÖMER, kültür aktarımı, iki dillilik, yabancı dil, Türkçe, Türkçe öğretimi, Türkçe öğretmeni / okutmanı, okuma, dinleme, konuşma, yazma, dil bilgisi, söz varlığı, kelime serveti* anahtar kelimeleri ve ilgili ana bilim dalları yazılmıştır / seçilmiştir. Ayrıca 2015-2020 arası yıl kısıtlaması konulmuş ve izinli tezler dikkate alınmıştır. Tarama sonucunda toplam 1724 yüksek lisans ve doktora tezi tespit edilmiştir. Tespit edilen yüksek lisans ve doktora tezleri üzerinde yapılan kontrol ve tasnifler sonucunda, tez adı ve içeriğinde belirlenen anahtar kelimeler olmasına veya ilgili ana bilim dalı yazılmasına karşın yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili olmayan yüksek lisans ve doktora tezleri için uzman görüşü (n=2) alınmıştır. Uzman görüşüne dayanarak yüksek lisans ve doktora tezleri veri havuzundan çıkarılmıştır. Bu işlemin sonucunda toplam 1184 yüksek lisans ve doktora tezi veri kaynağından çıkartılmış ve geriye 540 yüksek lisans ve doktora tezi kalmıştır. Bu ölçütlere göre belirlenen tezlerden yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili olanlar veri kaynağına alınmıştır. Tarama sonucunda belirlenen tezlerin yıllara göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1. YDOTÖ ile ilgili yüksek lisans ve doktora tezlerinin dağılımı

Yıl	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
2015	48	14	62
2016	44	10	54
2017	47	11	58
2018	81	15	96
2019	153	19	172
2020	83	15	98
	456	84	540

Tablo 1’den anlaşılacağı üzere veri kaynağında, 456’sı yüksek lisans ve 84’ü doktora tezi olmak üzere yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili toplam 540 lisansüstü tez yer almaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplama sürecinde doküman incelemesi tekniğinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi, alanyazında “araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren, yazılı ve görsel materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.187-188) şeklinde açıklanmaktadır. Araştırma veri kaynağındaki lisansüstü tezlerin elektronik dokümanlarına YÖK Tez Merkezi’nin resmî ağ sitesi üzerinden erişilmiştir. Veri kaynağından alt problemlere yönelik verileri toplamak için *Tez Sınıflama Formu* kullanılmıştır. Bu formda yıl, tür, üniversite, konu, yöntem ve veri toplama araçları, örneklem başlıkları bulunmaktadır. Formun geçerliği test etmek için yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında çalışmaları olan uzmanların (n=2) görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşü doğrultusunda, form (20 tez üzerinde) pilot uygulamaya tabi tutulmuştur. 2 Türkçe öğretmeni tarafından pilot uygulama verileri forma ayrı ayrı işlenmiştir. Türkçe öğretmenlerinin forma veri girişleri araştırmacılar dışındaki bir uzman tarafından karşılaştırılmıştır. Bu işlemler sonrasında form veri toplama sürecinde yeterli olacağı görülerek uygulamaya geçilmiştir.

Veri kaynağındaki tezlerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel içerik analizi, “belirli bir konu üzerinde yapılan çalışmaların ele alınıp eğilimlerinin ve araştırma sonuçlarının tanımlayıcı bir boyutta değerlendirilmesini içeren sistematik çalışmalardır.” (Çalık ve Sözbilir, 2014, s.34). Betimsel analiz kodlama, sınıflama ve tanımlama işlemleri ile gerçekleştirilir (Glesne, 2012). Bu işlemlere uygun olarak araştırmada da tezlerin ortak özellikleri tanımlanmıştır. Veriler SPSS 16.0 programı kullanılarak kodlanmıştır. Veri analizinde her bir lisansüstü tez yıl, tür, konu ve hazırlandığı üniversite, yöntemi, örneklem türü ve veri toplama araçlarına göre sınıflandırılmıştır. Ulaşılan veriler, frekans ve yüzde tekniklerinden yararlanılarak yorumlanmıştır.

3.BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi (YDOTÖ)’ne yönelik yüksek lisans ve doktora tezleri alt problemler açısından incelenmiş ve elde edilen bulgular tablolar hâlinde sunulmuştur.

3.1. Araştırma konularının yıllara göre dağılımı

Veri kaynağındaki YDOTÖ ile ilgili tezlerin araştırma konuları tespit edilmiş ve yıllara göre tasnif edilmiştir. YDOTÖ tezlerinin konu dağılımı Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2. Araştırma konularının yıllara göre dağılımı

Konu	Yıl							Tür		Toplam		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	YL	Doktora	f	%		
	f	f	f	f	f	f	f				%	
Söz varlığı	7	9	7	12	31	20	73	13,52	13	2,41	86	15,93
Yazma eğitimi	6	9	15	13	18	12	62	11,48	11	2,04	73	13,52
Dil bilgisi öğretimi	2	6	6	7	15	3	34	6,30	5	0,93	39	7,22
Konuşma eğitimi	3	2	3	9	11	10	32	5,93	6	1,11	38	7,04
Duyuşsal unsurlar (Tutum, ilgi, algı, motivasyon vb.)	6	3	2	6	15	6	31	5,74	7	1,30	38	7,04
Sorunlar	3	7	2	9	6	8	30	5,56	5	0,93	35	6,48
Kültür aktarımı	5	-	2	7	12	6	27	5,00	5	0,93	32	5,93
Metin uyarlama	2	1	3	7	11	7	31	5,74	0	0,00	31	5,74
Ders kitapları (Görseller, dil becerilerine uygunluk, karşılaştırma gibi)	1	2	1	7	15	4	26	4,81	4	0,74	30	5,56
Okuma eğitimi	7	1	5	5	5	5	23	4,26	5	0,93	28	5,19
Strateji, yöntem ve teknik	4	2	2	1	11	1	17	3,15	4	0,74	21	3,89
Araç-gereç ve materyal	4	4	3	3	3	2	18	3,33	1	0,19	19	3,52
Dinleme eğitimi	3	1	2	6	3	2	15	2,78	2	0,37	17	3,15
Ölçme ve değerlendirme	5	4	2	-	5	-	12	2,22	4	0,74	16	2,96
Öğretim programı	1	1	1	2	2	4	6	1,11	5	0,93	11	2,04
İhtiyaç analizi	-	-	1	-	4	2	6	1,11	1	0,19	7	1,30
Etkinlik	-	-	1	-	3	1	4	0,74	1	0,19	5	0,93
Sözlük	-	2	-	-	1	2	4	0,74	1	0,19	5	0,93
Yabancılara Türkçe öğretimi tarihi	2	-	-	1	-	1	1	0,19	3	0,56	4	0,74
Öğretmen eğitimi	1	-	-	1	-	1	2	0,37	1	0,19	3	0,56
Literatür analizi	-	-	-	-	1	1	2	0,37	0	0,00	2	0,37
Toplam	62	54	58	96	172	98	456	84,44	84	15,56	540	100,00

Tablo 2 incelendiğinde, veri kaynağında en fazla söz varlığı ($f=86$) ile ilgili çalışma konularını içeren tezin yer aldığı görülmektedir. İkinci sırada yazma eğitimi ($f=73$) ve üçüncü sırada ise dil bilgisi öğretimi ($f=39$) ile ilgili çalışma konularının geldiği tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra hazırlanan tezlerde en az işlenen konuların sırasıyla literatür analizi ($f=2$), öğretmen eğitimi ($f=3$) ve yabancılara Türkçe öğretimi tarihi ($f=4$) olduğu belirlenmiştir.

Bu bulguya göre, YDOTÖ ilgili lisansüstü tezlerde konu bakımından çeşitlilik gözlenmektedir. Ancak söz varlığı ve yazma eğitimi alanları araştırmacılar tarafından daha çok tercih edilmiş ve bu alanlara dair konular daha fazla incelenmiştir. Bununla beraber dil bilgisi ($f=39$) ve konuşma öğrenme alanı ($f=38$) ile ilgili çalışmaların da oldukça fazla olması diğer önemli bulgulardandır. Belirlenen konu temaları birbiri ile ilişkisi açısından değerlendirildiğinde, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde esas alınan başta yazma olmak üzere, sırayla konuşma (sözlü üretim-etkileşim), okuma ve dinleme / izleme öğrenme alanlarına yönelik belirli düzeyde araştırma eğiliminin olduğu söylenebilir. Ancak özellikle dinleme becerisinin geliştirilmesine dair konuların az tercih edilmesi dikkat çekmektedir.

YDOTÖ ile ilgili belirlenen konu temalarına kaynaklık eden lisansüstü tezlerden birer örneğe aşağıda yer verilmiştir:

Konu	Örnek Tezler
Söz varlığı	Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan hikâye kitaplarının söz varlığı açısından değerlendirilmesi: Yunus Emre Enstitüsü Çocuk Hikâyeleri Dizisi örneği (A1-A2)
Yazma eğitimi	Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen Somalili öğrencilerin yazma becerileri ve yazma kaygıları üzerine bir inceleme
Dil bilgisi öğretimi	Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde fiilimsilerin incelenmesi
Konuşma eğitimi	Yabancılar uzaktan Türkçe öğretiminde konuşma becerisini geliştirme ve karşılaşılan sorunlar
Duyuşsal unsurlar (Tutum, ilgi, algı, motivasyon vb.)	TÖMER'de Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenmeye ilişkin kaygı düzeyleri
Sorunlar	Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen Arap öğrencilerin Türkçeyi öğrenme durumları ve karşılaştıkları sorunlar
Kültür aktarımı	Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan kitaplarda kültür aktarımı
Metin uyarlama	Ömer Seyfettin'in hikâyelerinin yabancılar Türkçe öğretiminde A1-A2 seviyesine uyarlanması
Ders kitapları (Görseller, dil becerilerine uygunluk, karşılaştırma gibi)	Yabancılar Türkçe öğretimi için hazırlanmış ders kitaplarının incelenmesi
Okuma eğitimi	Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde akıcı okuma: Durum çalışması
Strateji, yöntem ve teknik	İkinci dil olarak Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilere yönelik kullanılan yaklaşımlar ve yöntemler
Araç-gereç ve materyal	Taşınabilir cihazlar aracılığıyla yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi uygulamalarının belirlenmesi, sınıflandırılması ve öğrenci kazanımlarına ilişkin öğrenci değerlendirmeleri
Dinleme eğitimi	Avrupa Diller Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'ne göre Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin dinleme düzeyleri
Ölçme ve değerlendirme	Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme
Öğretim programı	Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programının yenilenmiş bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi
İhtiyaç analizi	Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil ihtiyaçlarının belirlenmesi: Belarus örneği
Etkinlik	Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Avrupa Ortak Başvuru Metnine dayalı etkinlik tasarımı
Sözlük	Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde b1 seviyesi için materyal olarak sözlük geliştirme
Yabancılar Türkçe öğretimi tarihi	Osmanlı Döneminde İngilizlere Türkçe öğretimi
Öğretmen eğitimi	Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretmenlerinin algılanan mesleki gelişim ihtiyaçlarının değerlendirmesi
Literatür analizi	Yabancılar Türkçe öğretimi konusunda Türkçe yayımlanmış bilimsel çalışmaların bibliyografyası ve doktora tezlerinin diller için Avrupa ortak başvuru metni bağlamında analizi

3.2. Tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Veri kaynağındaki YDOTÖ tezlerinin çalışma konularının üniversitelere göre dağılımı Tablo 3'te gösterilmiştir:

Tablo 3. Tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Üniversiteler	f	Üniversiteler	f
1. Gazi Üniversitesi	64	33. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	3

2. Hacettepe Üniversitesi	61	34. İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	3
3. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	49	35. Adıyaman Üniversitesi	3
4. İstanbul Üniversitesi	37	36. Dicle Üniversitesi	3
5. Sakarya Üniversitesi	26	37. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	2
6. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	25	38. Giresun Üniversitesi	2
7. Dokuz Eylül Üniversitesi	24	39. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	2
8. Atatürk Üniversitesi	19	40. Ordu Üniversitesi	2
9. Gaziosmanpaşa Üniversitesi	19	41. Bartın Üniversitesi	2
10. Yıldız Teknik Üniversitesi	16	42. Trakya Üniversitesi	2
11. Marmara Üniversitesi	12	43. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1
12. Mustafa Kemal Üniversitesi	11	44. Süleyman Demirel Üniversitesi	1
13. Kırıkkale Üniversitesi	10	45. Dumlupınar Üniversitesi	1
14. Akdeniz Üniversitesi	10	46. Afyon Kocatepe Üniversitesi	1
15. Abant İzzet Baysal Üniversitesi	9	47. Karadeniz Teknik Üniversitesi	1
16. Ankara Üniversitesi	9	48. Düzce Üniversitesi	1
17. İnönü Üniversitesi	8	49. Trabzon Üniversitesi	1
18. Başkent Üniversitesi	8	50. Siirt Üniversitesi	1
19. Erciyes Üniversitesi	7	51. Anadolu Üniversitesi	1
20. Gaziantep Üniversitesi	7	52. Adnan Menderes Üniversitesi	1
21. Ondokuz Mayıs Üniversitesi	7	53. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	1
22. Uşak Üniversitesi	6	54. Mevlana Üniversitesi	1
23. Necmettin Erbakan Üniversitesi	6	55. Selçuk Üniversitesi	1
24. Uludağ Üniversitesi	6	56. Osmaniye Korkut Ata Üni.	1
25. Boğaziçi Üniversitesi	6	57. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	1
26. Çukurova Üniversitesi	6	58. Girne Amerikan Üniversitesi	1
27. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	5	59. Kocaeli Üniversitesi	1
28. Mersin Üniversitesi	5	60. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	1
29. Bülent Ecevit Üniversitesi	5	61. İstanbul Arel Üniversitesi	1
30. Pamukkale Üniversitesi	4	62. İstanbul Aydın Üniversitesi	1
31. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	4	63. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1
32. Fırat Üniversitesi	3	64. Çağ Üniversitesi	1

2015-2020 yılları arasında YDOTÖ yönelik 64 farklı üniversitede lisansüstü tezin hazırlandığı tespit edilmiştir. Tablo 3'te de görüleceği üzere, en fazla tez sırasıyla Gazi Üniversitesi ($f=64$), Hacettepe Üniversitesi ($f=61$) ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde ($f=49$) hazırlanmıştır. Buna karşın YDOTÖ öğretimine yönelik 22 farklı üniversitede sadece 1 lisansüstü tezin hazırlandığı görülmektedir. YDOTÖ öğretimine yönelik 64 farklı üniversitede lisansüstü tez hazırlanması, bu araştırma alanının önemini göstermektedir.

3.3. Araştırma yöntemi tercihinin yıllara göre dağılımı

Veri kaynağındaki YDOTÖ tezlerinin araştırma yöntemlerine ilişkin dağılım Tablo 4'te gösterilmektedir:

Tablo 4. Araştırma yönteminin yıllara göre dağılımı

Yıl	Araştırma Yöntemi		
	Nitel	Nicel	Karma
2015	36	12	14
2016	36	8	10
2017	41	9	8
2018	71	14	11
2019	120	31	21

2020	62	18	18
Toplam	366	92	82

Tablo 4 incelendiğinde, YDOTÖ yönelik tezlerde en fazla nitel ($f=366$) araştırma yönteminin kullanıldığı görülmektedir. Bu bulguyu nicel ($f=92$) ve karma ($f=82$) yöntemin izlediği tespit edilmiştir. Araştırma yöntemi tercihinin yıllara dağılımına bakıldığında, hem nitel ($f=120$) hem nicel ($f=31$) hem de karma ($f=21$) yöntemle en fazla tezin 2019 yılında hazırlandığı anlaşılmaktadır. 2019 yılındaki lisansüstü tez sayısında belirgin bir farklılık görülmektedir. Bu bulgu üzerinde, söz konusu döneme özgü bir araştırma eğiliminin ve lisansüstü eğitim sürelerinde yaşanan değişikliğin etkili olduğu söylenebilir.

3.4. Araştırma konularının yönetime göre dağılımı

Veri kaynağındaki YDOTÖ tezlerinin çalışma konularının yönetime göre dağılımı Tablo 5'te gösterilmiştir:

Tablo 5. Araştırma konularının yönetime göre dağılımı

Konu	Araştırma Yöntemi		
	Nitel	Nicel	Karma
Söz varlığı	62	12	12
Yazma eğitimi	41	16	16
Dil bilgisi öğretimi	32	5	2
Konuşma eğitimi	22	11	5
Duyuşsal unsurlar (tutum, ilgi, algı, motivasyon vb.)	10	20	8
Sorunlar	31	1	3
Kültür aktarımı	28	-	4
Metin uyarlama	31	-	-
Ders kitapları	28	1	1
Okuma eğitimi	14	9	5
Strateji, yöntem ve teknik	9	5	7
Araç-gereç ve materyal	15	1	3
Dinleme eğitimi	8	5	4
Ölçme ve değerlendirme	9	3	4
Öğretim programı	9	-	2
İhtiyaç analizi	2	2	3
Etkinlik	4	1	-
Sözlük	4	-	1
Yabancılara Türkçe öğretimi tarihi	4	-	-
Öğretmen eğitimi	1	-	2
Literatür analizi	2	-	-
Toplam	366	92	82

Veri kaynağındaki YDOTÖ tezlerinde nitel araştırma modelleri kullanılarak en fazla söz varlığı ($f=62$) üzerine çalışıldığı, bunu yazma eğitimi ($f=41$), dil bilgisi öğretimi ($f=32$), metin uyarlama ($f=31$) ve sorunlar ($f=31$) ile ilgili konuların izlediği tespit edilmiştir. Diğer taraftan hazırlanan tezlerde nicel araştırma modelleri kullanılarak en çok duyuşsal unsurlar (tutum, ilgi, algı, motivasyon vb.) ($f=20$) sonrasında yazma eğitimi ($f=16$), söz varlığı ($f=12$) ve konuşma eğitimi ($f=11$) konularının çalışıldığı görülmektedir. Karma yöntemle ilgili ise en fazla yazma eğitimi ($f=16$), söz varlığı ($f=12$) ve duyuşsal unsurları (tutum, ilgi, algı, motivasyon vb.) ($f=8$) konu alan çalışmaların yapıldığı belirlenmiştir.

3.5. Veri toplama araçlarının yöntemle göre dağılımı

Veri kaynağındaki YDOTÖ tezlerinin veri toplama araçlarının yöntemle göre dağılımı aşağıda Tablo 6'da gösterilmiştir:

Tablo 6. Veri toplama araçlarının yöntemle göre dağılımı

Veri Toplama Araçları	Araştırma Yöntemi			
	Nitel	Nicel	Karma	<i>f</i>
Doküman	282	12	21	315
Görüşme formu	71	-	59	130
Başarı testi	13	31	36	80
Kişisel bilgi formu	25	32	17	74
Anket	36	16	19	71
Duyuşsal (tutum, ilgi, algı, motivasyon, kaygı, öz yeterlilik) ölçekler	3	32	21	56
Gözlem formu	24	-	3	27
Değerlendirme Formları	6	12	8	26
Video ve ses kaydı	17	1	7	25
Günlük	11	-	6	17
Rubrik	3	5	7	15
Öğrenci ürün dosyası	4	-	-	4
Diğer veri toplama araçları	-	8	5	13

Tablo 6'da, veri kaynağındaki YDOTÖ tezlerinin birden fazla veri toplama aracı kullanılarak hazırlandığı görülmektedir. Hazırlanan lisansüstü tezlerde veri toplama sürecinde en fazla doküman ($f=315$), görüşme formu ($f=130$) ve başarı testinden ($f=80$) yararlanıldığı belirlenmiştir.

Bulgulara göre, nitel çalışmalarda en fazla doküman ($f=282$), görüşme formu ($f=71$) ve anket ($f=36$) kullanılmıştır. Bunun yanı sıra nitel araştırmalarda en az duyuşsal (tutum, ilgi, algı, motivasyon, kaygı, öz yeterlilik) ölçekler ($f=3$), rubriklerden ($f=3$) ve öğrenci ürün dosyasından ($f=4$) faydalandığı bulgular arasındadır. Doküman ve görüşme formu gibi araçlara başvurulması nitel yaklaşımın doğasına uygun bir veri toplama sürecinin işletildiğini göstermektedir. Veri kaynağındaki tezlerde daha çok nitel araştırma modellerinin kullanılması bu araçlardan sıklıkla yararlanılmasını açıklamaktadır. Nicel araştırmalarda ise, en fazla duyuşsal (tutum, ilgi, algı, motivasyon, kaygı, öz yeterlilik) ölçekler ($f=32$), kişisel bilgi formu ($f=32$) ve başarı testi ($f=31$) kullanılmıştır. Bununla beraber nicel araştırmalarda görüşme formu, gözlem formu, günlük ve öğrenci ürün dosyasının kullanılmadığı tespit edilmiştir. Nitekim görüşme formu, gözlem formu, günlük ve öğrenci ürün dosyası gibi araçlara nitel araştırmalarda; başarı testi, tutum, motivasyon, kaygı ölçeklerine ise nicel araştırmalarda sıklıkla başvurulmaktadır.

Karma araştırmalarda ise en fazla görüşme formu ($f=59$), başarı testi ($f=36$) ve duyuşsal (tutum, ilgi, algı, motivasyon, kaygı, öz yeterlilik) ölçeklerin ($f=21$) kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca karma yöntemde öğrenci ürün dosyasının kullanılmadığı, gözlem formu ve günlük gibi veri toplama araçlarının az kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bu bulgu, YDOTÖ ile ilgili tezlerde konuya ilişkin var olan durumun farklı yönlerden irdelenmesine ve derinlemesine incelenmesine dair bir eğilimin olduğunu göstermektedir.

3.6. Çalışma grubuna / örnekleme göre tezlerin dağılımı

Veri kaynağındaki YDOTÖ tezlerinde tercih edilen çalışma grubu / örneklem sıklıkları Tablo 7’de gösterilmiştir:

Tablo 7. Çalışma grubu / örneklem türünün seçilme sıklıkları

Çalışma Grubu / Örneklem	N	%
TÖMER öğrencileri	261	46,44
Dokümanlar	214	38,08
Öğretmenler	43	7,65
Ortaokul öğrencileri	21	3,74
İlkokul öğrencileri	8	1,42
Lise öğrencileri	6	1,07
Yetişkinler	5	0,89
Akademisyenler	4	0,71
Toplam	562	100,00

Veri kaynağındaki YDOTÖ tezlerinde çalışma grubu ve örneklem düzeyi açısından çeşitliliğin söz konusu olduğu tespit edilmiştir. Tablo 7’de görüldüğü üzere, lisansüstü tezlerde en fazla TÖMER’lerde öğrenim gören öğrenciler üzerinde çalışılmıştır. Bunun dışında dokümanların ve ortaokul öğrencilerinin daha çok örnekleme alındığı belirlenmiştir. Buna karşın YDOTÖ ile ilgili tezlerde en az akademisyen, yetişkinler ve lise öğrencilerinin örneklem olarak tercih edildiği bulgular arasındadır.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

2015-2020 yılları arasında hazırlanmış yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili yüksek lisans ve doktora tezlerinin araştırma eğilimlerini belirlemenin amaçlandığı araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmada, 2015- 2020 yılları arasında 456’sı yüksek lisans ve 84’ü doktora olmak üzere 540 lisansüstü tezin hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Veri kaynağındaki tezlerin çoğunun 2019 yılında ($f=172$) hazırlanmış olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Eyüp (2020) de çalışmasında en çok araştırmanın 2019 yılında yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi tezlerini konu alan araştırmalarda son yıllarda bir artış olduğuna dair sonuçlara ulaşılmaması da bu sonucu desteklemektedir (Biçer, 2017; Boyacı ve Demirkol, 2018; Küçük ve Kaya, 2018; Çelebi, Ergül, Usta ve Mutlu, 2019; Maden, 2020).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili en fazla söz varlığı ($f=86$) ile ilgili çalışma konularını içeren lisansüstü tezin hazırlandığı tespit edilmiştir. Daha sonra yazma eğitimi ($f=73$) ve dil bilgisi öğretimi ($f=39$) ile ilgili konuların geldiği ulaşılan sonuçlar arasındadır. Alanyazında yer alan benzer araştırmalar ulaşılan sonucunu desteklemektedir. Örneğin; Turhan Tuna ve Özer (2019) inceledikleri tezlerde söz varlığı, dil bilgisi öğretimi ve materyal geliştirme konularının daha çok üzerinde durulduğunu tespit etmiştir. Küçük ve Kaya (2018) ise araştırmalarında kültür aktarımı, yazma, söz varlığı ve dil bilgisi konularının tezlerde daha çok yer bulduğunu ortaya koymuştur. Bununla beraber Çiftçi ve Coşkun (2017) da çalışmalarında tezlerde söz varlığı, sözlükler ve dil becerileri konularının daha çok işlendiği sonucuna ulaşılmıştır. Veri kaynağındaki tezlerde en az işlenen konular ise literatüre

dair içerik analizi, öğretmen eğitimi ve yabancılara Türkçe öğretimi tarihi şeklinde sıralanmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili, 2015-2020 yılları arasında, 64 farklı üniversitede lisansüstü tez hazırlandığı tespit edilmiştir. Bulgulara göre en fazla tez sırasıyla Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde tamamlanmıştır. YDOTÖ'ne yönelik 64 farklı üniversitede lisansüstü tez hazırlanması, bu disiplinin önemsendiğini ve yaygın bir araştırma alanı hâline geldiğini göstermektedir. Alanyazındaki konuyla ilgili araştırmalar bu sonucu desteklemektedir (Alzubı, 2019; Büyükkiz, 2014; Türkben, 2018; Boyacı ve Demirkol, 2018; Küçük ve Kaya, 2018; Çelebi ve diğ., 2019).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili lisansüstü tezlerde en fazla nitel araştırma yönteminin ($f=366$) kullanıldığı belirlenmiştir. Daha sonra nicel ($f=92$) ve karma ($f=82$) yöntemle hazırlanan tezlerin geldiği görülmüştür. Konuyla ilgili alanyazında yer alan araştırmalarda da benzer sonuçlar görülmektedir (Bölükbaş Kaya, Golynskaia ve Dereli, 2019; Türkben, 2018; Çelebi ve diğ., 2019). YDOTÖ ile ilgili tezlerde nitel araştırma modelleri kullanılarak en fazla söz varlığı üzerine çalışıldığı, bunu yazma eğitimi ve dil bilgisi ile ilgili çalışma konularının izlediği tespit edilmiştir. Nicel araştırma modelleri kullanılarak ise, en çok duyuşsal unsurlar (tutum, ilgi, algı, motivasyon vb.) sonrasında yazma eğitimi üzerine çalışıldığı görülmüştür. Karma yöntem ise en fazla yazma eğitimi, söz varlığı ve duyuşsal unsurlar (tutum, ilgi, algı, motivasyon vb.) konu alan tezlerde kullanılmıştır.

Araştırmacıların yabancı dil olarak Türkçe öğretimi tezlerinin çoğunluğunda birden fazla veri toplama aracı kullandıkları görülmüştür. Hazırlanan lisansüstü tezlerde en fazla doküman ($f=315$), görüşme formu ($f=130$) ve başarı testi formu ($f=80$) kullanılmıştır. Nitel modellerle hazırlanan tezlerde en fazla doküman ve görüşme formundan yararlanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın nitel araştırmalarda en az duyuşsal ölçekler, rubrikler ve öğrenci ürün dosyasından faydalanıldığı tespit edilmiştir. Nicel modellerle hazırlanan tezlerde ise en fazla duyuşsal ölçeklerin, başarı testi ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bununla beraber nicel araştırmalarda görüşme formu, gözlem formu, günlük ve öğrenci ürün dosyasının kullanılmadığı belirlenmiştir. Konuyla ilgili araştırmalarla bu sonuç örtüşmektedir. Türkben (2018) çalışmasında, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi tezlerinde doküman, anket/test/ölçek ve görüşme formlarının veri toplama aracı olarak tercih edildiği sonucuna ulaşmıştır. Alzubı (2019) ise çalışmasında en fazla anket ve görüşme formunun veri toplama sürecinde kullanıldığını tespit etmiştir. Bununla birlikte YDOTÖ ile ilgili nitel çalışmalarda en fazla doküman, görüşme formu ve anket; nicel araştırmalarda ise en fazla başarı testi, duyuşsal ölçekler ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Doküman ve görüşme formu gibi araçlar nitel yaklaşımın doğasına uygun veri toplama araçlarıdır. Yine bu sonuç, YDOTÖ tezlerinde var olan durumun, bütüncül bir bakış açısıyla ve derinlemesine incelenmesinin öne çıktığına işaret etmektedir. Bu araçlara sıklıkla başvurulması ise, veri kaynağındaki tezlerde daha çok nitel araştırma modellerinin kullanılması ile açıklanabilmektedir. Aynı şekilde nicel araştırma yöntemi ile hazırlanan tezlerde de başarı testi ve duyuşsal ölçeklerin daha fazla tercih edilmesi de nicel araştırmanın gerekliliklerine uygundur.

Veri kaynağındaki yabancı dil olarak Türkçe öğretimi tezlerinde çalışma grubu veya örneklem düzeyi açısından çeşitlilik söz konusudur. Bulgulara göre, YDOTÖ tezlerinde en fazla TÖMER’de eğitim gören öğrenciler üzerinde çalışılmıştır. TÖMER dışında doküman ve öğretmenlerin daha çok örnekleme alındığı tespit edilmiştir. Buna karşın en az akademisyen, yetişkinlerin ve lise öğrencilerinin tezlerde örneklem olarak tercih edildiği görülmüştür. YDOTÖ ile ilgili lisansüstü tezlerinde örneklem olarak dokümanların çok fazla kullanılması, tezlerin çoğunluğunun nitel araştırma modelinde hazırlanması ile açıklanabilmektedir. Alanyazında yer alan konuyla ilgili araştırmalar da benzer sonuçlara ulaşmıştır. Örneğin; Çelebi ve arkadaşları (2019) çalışmalarında, en fazla doküman ve yabancı uyruklu öğrencilerin; Türkben (2018) de dokümanların örnekleme daha çok seçildiğini tespit etmiştir.

Sonuç itibarıyla, 2015-2020 yılları arasında 64 farklı üniversitede yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili 456’sı yüksek lisans ve 84’ü doktora olmak üzere 540 lisansüstü tezin hazırlandığı tespit edilmiştir. Ayrıca en fazla lisansüstü tez 2019 yılında hazırlanmıştır. Söz konusu tezlerin daha çok söz varlığı ile ilgili konuları tercih ettiği, ardından yazma öğrenme alanı ve dil bilgisi öğretimine yönelik konuların geldiği görülmüştür. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili lisansüstü tezlerin önemli bir kısmında nitel araştırma modellerinin tercih edildiği; buna bağlı olarak doküman ve görüşme formunun veri toplama aracı olarak sıklıkla kullanıldığı; nicel araştırma yöntemi izlenen tezlerde ise duyuşsal ölçekler ve başarı testinin tercih edildiği belirlenmiştir. Bununla birlikte yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili tezlerde örneklem olarak daha çok TÖMER’deki öğrencilerin; bunu dokümanların, öğretmenlerin ve ortaokul öğrencilerinin takip ettiği şeklinde sonuçlara ulaşılmıştır.

5. ÖNERİLER

Ulaşılan sonuçlardan hareketle, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik lisansüstü çalışmalar için aşağıdaki önerilerde bulunabilir:

- Araştırma sonuçları, YDOTÖ tezlerin gerek konu gerekse örneklem açısından zengin olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte temel dil becerileri ile ilgili çalışmaların, yazma eğitimi hariç çok fazla olmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, özellikle dinleme becerisi ile ilgili, öğretim sürecini destekleyecek çalışmalara ağırlık verilmelidir.
- YDOTÖ tezlerinde öğretmen eğitimi, sözlük ve etkinlik gibi konuların daha az tercih edildiği tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak yeni araştırmalarda bu konuların daha fazla tercih edilmesi önerilebilir.
- Teknoloji dil öğretiminde her geçen gün daha çok yer edinmektedir. Buna karşın YDOTÖ tezlerinde tercih edilen konular arasında dijital öğrenme araçlarına, açık ve uzaktan öğrenmeye ve diğer teknolojilere ilişkin tezlerin azlığı dikkat çekmektedir. Bu bağlamda teknoloji destekli çalışmaların artırılması gerekmektedir.
- YDOTÖ ile ilgili tezlerde daha çok nitel araştırma modellerinin kullanıldığı, nicel ve karma yöntemle desenlenen çalışmanın az olduğu belirlenmiştir. Konuyla ilgili yapılacak lisansüstü çalışmalarda deneysel modellerden de yararlanılmalıdır. Nitel araştırmalarla ortaya konulan sonuçlardan yola çıkarak YDOTÖ öğretimine dair yeni çözümler üretmek için uygulamalı araştırmalara ihtiyaç vardır. Ayrıca yeni

çalışmalarda, hem deneysel yönü olan hem de nitel veri toplama süreci içeren karma yöntem de tercih edilebilir.

KAYNAKLAR

- Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Turkish Studies*, 5(3), 728-749.
- Alzubı, A. (2020). Uluslararası öğrenciler ile ilgili lisansüstü tezlerin yapısal incelemesi. *Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi*, 4(2), 44-57.
- Biçer, N. (2017). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yayınlanan makaleler üzerine bir analiz çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (27), 237-245.
- Boyacı S. ve Demirkol, S. (2018). Türkçe eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(2), 512-531.
- Bölükbaş Kaya, F., Golynskaia, A. ve Dereli, K. (2019). Türkçe eğitimi üzerine yabancı öğrencilerce yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(2), 1052- 1067.
- Büyükkiz, K. K. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 203-213.
- Büyükköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. A., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Council of Europe (CEFR) (2001). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- Çelebi, C., Ergül, E., Usta, B., ve Mutlu. M. (2019). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış lisansüstü tezler üzerine bir meta-analiz çalışması. *Temel Eğitim Dergisi*, 1(3), 39-52.
- Çevirme, H., ve Koçak, S. (2018). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde 2015-2017 yılları arasında yapılan akademik makalelerdeki eğilimler. *Current Database in Education* (Ed. Ş. Gerçek), Vol. 20 içinde (s.163-174). London: IJOPEC Publication Limited.
- Çiftçi, Ö. ve Coşkun, H. (2017). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmaların farklı değişkenlere göre tasnifi. *International Journal of Languages Education and Teaching*, 17, 205 - 214.
- Demircan, Ö. (1982). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ve bir kaynakça denemesi: Yabancı dil öğretim sorunları, gözlemler, öneriler*, s. 115-125, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ercan, A. N. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından analizi. 7. *Uluslararası Türkçenin Eğitimi Öğretimi Kurultayı*, 19-21 Haziran, Muğla.
- Erdem, İ. (2009). Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili bir kaynakça denemesi. *Turkish Studies*, 4(3), 888-937

- Erdem, M. D., Gün, M., Şengül, M. ve Özkan, E. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yazılmış bilimsel makalelerde geçen anahtar sözcüklere ilişkin bir içerik analizi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(41), 213-237.
- Eyüp, B. (2020). Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin eğilimleri: bir içerik analizi (2000-2019). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 536-558.
- Glesne, C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş*. (Çev. Ed: A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Göçer, A., Çaylı, C. ve Çavuş, S. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimiyle ilgili kaynakça denemelerine kesitsel bir katkı: 2013-2015 yılları. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Dergisi*, 1(1), 19-85.
- Karakuş, İ. (2006). *Atatürk dönemi eğitim sisteminde Türkçe öğretimi*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Küçük, S., ve Kaya, E. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili hazırlanan tezlerde geçen anahtar kelimelere yönelik içerik analizi. *Journal of History Culture and Art Research*, 7(5), 442-456.
- Maden, A. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe söz varlığını zenginleştirmeye yönelik lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *The Journal of International Social Research*, 13(71), 795-806.
- Merriam, S. (1998). *Qualitative research and case study applications in education. Revised and expanded from case study research in education*. USA: JB Printing.
- Mert, O. (2002). Türkçe'nin eğitim ve öğretimi üzerine bir bibliyografya denemesi. *Atatürk Üniversitesi Türkiye Araştırmaları Dergisi*, 19, 349-381.
- Özçakmak, H. (2017). Türkçe eğitimi lisansüstü araştırmalarında yeni yönelimler (2011-2015). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(3), 1607-1618.
- Şeref, İ., ve Karagöz, B. (2020). Citation analysis of graduate theses on teaching of Turkish as a foreign language (1988-2019). *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49(2), 1145-1183.
- Tuna, S. T. ve. Özer, H. (2019). Yabancılar Türkçe öğretimi konusunda yayımlanmış bilimsel çalışmalar üzerine bir inceleme. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 81-98.
- Türkben, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2464-2479.
- Türkiye Maarif Vakfı (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı*. İstanbul: Bayem Ajans.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Atıf İçin/ For Citation: Maden, S. ve Önal, A. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 7(1), 42-56.